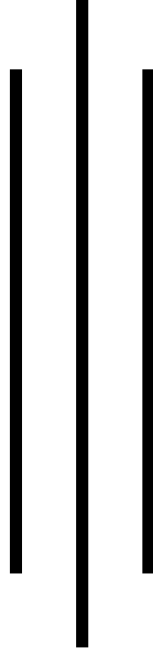

सन्धिखर्क नगरपालिकाका नगर प्रमुख श्री कृष्ण प्रसाद श्रेष्ठद्वारा

नगर सभाको २० औं अधिवेशनमा प्रस्तुत

आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

सन्धिखर्क नगरपालिका
सन्धिखर्क, अर्घाखाँची
९ असार, २०८३

सन्धिखर्क नगरपालिका, अर्घाखाँची

आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

यस गरीमामय नगरसभाका उपाध्यक्षज्यू, सचिवज्यू, सदस्यज्यूहरू, सञ्चारकर्मीहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, सन्धिखर्क नगरपालिकाको बिसौं गरीमामय नगरसभामा आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा निकै गौरवान्वित भएको छु । दोस्रो स्थानीय तहको निर्वाचन पछिको कार्यकालको चौथो वर्षको वार्षिक नीति, कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनसँगै नगरपालिकाले महत्वपूर्ण गति लिनुका साथै गर्व गर्न लायक उपलब्धीहरू हासिल भएका छन् । शासकीय पूर्वाधारका महत्वपूर्ण मान्यताहरू स्थापित भएका छन् । स्थानीय सरकारको औचित्य पुष्टी भएको छ । लोकतान्त्रिक मूल्य/मान्यतामा आधारित समाजवाद प्रति प्रतिबद्ध रही दीगो शान्ती, सुशासन, विकास र समृद्धिको चाहना पूरा गर्ने दिशामा अग्रसर रहन हामीलाई थप उर्जा प्राप्त भएको छ ।

यस अवसरमा राष्ट्रिय स्वाधिनता, सामाजिक न्याय, सुशासन र सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाका लागि आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात-अज्ञात सहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । राष्ट्रियता, लोकतन्त्र र जनजीविकाको आन्दोलनमा अगुवाई गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रजहरूको योगदानको उच्च सम्मान सहित स्मरण गर्न चाहन्छु । यस अवसरमा महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू हासिल गर्न योगदान गर्नु हुने सबैमा आभार प्रकट गर्न चाहन्छु ।

स्थानीय सरकार जनताको त्याग र बलिदानबाट प्राप्त उपलब्धि हो । स्थानीय जनताको पूर्ण लोकतन्त्र, सुशासनको प्रत्याभूति, जनता प्रति उत्तरदायी सरकार, भ्रष्टाचार मुक्त नगर निर्माण तथा सभ्य र सु-संस्कृत समाज एवम् आफ्नो कर्तव्य प्रति दृढ रहनु यस नगरपालिकाका आदर्श रही आएका छन् ।

संविधानमा उल्लिखित एकल तथा साझा अधिकारका सूचीभित्र रही सङ्घीय सरकार र प्रदेश सरकारले लिएको नीति र हाम्रा आफ्नै विशिष्टताको परिधिमा आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएको बेहोरा यस सम्मानित सभा समक्ष स्मरण गराउन चाहन्छु ।

सरोकारवालाबाट प्राप्त राय सुझावहरू यस नीति तथा कार्यक्रमका अभिन्न अंगको रूपमा रहेका छन् र आगामी नगर सभामा प्रस्तुत हुने आ. व. २०८३/८४ को बजेट तथा कार्यक्रम पनि यसै नीति तथा कार्यक्रमको परिधि भित्र रहेर प्रस्तुत गरिने बेहोरा समेत यस सम्मानित सभा समक्ष जानकारी गराउन चाहन्छु । नगरको अधिकार, स्रोत साधन, उत्तरदायित्व, पारदर्शीता र जवाफदेहिता सहितको स्थानीय सरकारको रूपमा स्थापित सन्धिखर्क नगरपालिकाको आर्थिक समृद्धि र स्थानीय स्तरमा लोकतन्त्रको अभ्यासको क्रममा योगदान गर्नुहुने राजनीतिक दलहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, सुरक्षाकर्मीहरू, सङ्घ/संस्था, सञ्चारकर्मी तथा सन्धिखर्क नगरवासीहरूप्रति हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४, १६ औं योजना, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७, स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८, राष्ट्रिय योजना आयोग तथा सङ्घीय मन्त्रालयहरूका मार्गदर्शनहरू,

लुम्बिनी प्रदेशको नीति तथा योजना र मन्त्रालयहरूका नीति, प्राथमिकता र मार्गदर्शनहरू, दिगो विकासका लक्ष्यहरू, सङ्घ तथा प्रदेश सरकारका समपूरक तथा विशेष अनुदान सम्बन्धी कार्यविधिहरू, सङ्घीय तथा प्रदेश सरकारका नीतिहरूलाई समेत आधार बनाईएको छ ।

नेपालको संविधानले परिलक्षित गरेका राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्व, सन्धिखर्क नगरपालिकाको प्रथम आवधिक योजना तथा मध्यमकालीन खर्च संरचनाले निर्दिष्ट गरेको दीर्घकालीन सौँच, नीति तथा रणनीतिहरूले प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमलाई दिशानिर्देश गर्न अहम भूमिका निर्वाह गरेका छन् । स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, राजस्व परामर्श समिति, विभिन्न विषयगत समितिहरूमा भएको छलफल र निर्णय समेतको आधारमा यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ । यसै सिलसिलामा प्रतिनिधि सभा, राष्ट्रिय सभा तथा प्रदेश सभाका माननीयज्यूहरू, राजनैतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरू, प्राध्यापक, शिक्षक लगायत सामाजिक क्षेत्रमा क्रियाशील व्यक्तित्वहरू, नागरिक समाज, सञ्चार जगत, सामुदायिक तथा सहकारी संस्थाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरू, निजी क्षेत्र, उद्योग बाणिज्य सङ्घ, चेम्बर अफ कमर्स, आम नगरवासी तथा अन्य सरोकारवालाहरूबाट प्राप्त रचनात्मक सुझाव र सल्लाहहरूलाई समेत समेटि यो नीति तथा कार्यक्रम तयार पारिएको छ ।

सन्धिखर्क नगरपालिकाको समृद्धि र विकासका लागि नेपालको संविधान तथा सङ्घीय, प्रदेश र स्थानीय कानूनद्वारा प्रदत्त हक अधिकारको प्रचलन गर्न तथा कानूनतः निर्देशित काम, कर्तव्य र दायित्व निर्वाह गर्न नगरपालिका प्रतिबद्ध छ । आम नगरवासीको सुख र समुन्नतिको लागि जनतामा आशा र भरोसा जगाउने गरी नगरपालिकाले आफ्ना नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दै आएको बेहोरा पुनः म यस सम्मानित सभामा अवगत गराउन चाहन्छु । आन्तरिक सुशासन र सबल प्रशासनको विकासबाट हामीले अख्तियार गरेको नीति तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुने भएकाले यो नीति तथा कार्यक्रम त्यसतर्फ नै निर्देशित रहेको छ । तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गरेको छु ।

नगर सभा सदस्यज्यूहरू,

अब म यस सम्मानित नगर सभामा आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

स्रोत परिचालन

१. वित्तीय अनुशासन र वित्तीय उत्तरदायित्वलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनलाई थप सुदृढ, पारदर्शी र नतिजामुखी बनाइनेछ । करदाताको क्षमता, करको प्रकृति र स्थानीय अर्थतन्त्रमा पर्न सक्ने प्रभावको विश्लेषण गरी प्रगतिशील र समन्यायिक कर प्रणाली विकास गरिनेछ । विगतका वर्षहरूमा सञ्चालित करका दायराहरूलाई प्रविधिमैत्री बनाउँदै फराकिलो पारिनेछ र स्वेच्छिक कर परिपालना (Voluntary Tax Compliance) बढाउन नागरिकलाई अभिप्रेरित गरिनेछ ।
२. सार्वजनिक खर्चको कुशल र मितव्ययी व्यवस्थापन मार्फत सुशासनका आयामहरूलाई सबलीकरण गरिनेछ । यसका लागि आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई थप मजबुत बनाई सरकारी कोषको अधिकतम सदुपयोग र चुहावट नियन्त्रणमा विशेष ध्यान दिइनेछ । नगरपालिकाको आवधिक योजनाले परिलक्षित

गरेको “स्मार्ट कर प्रशासन, करदाता मैत्री राजस्व परिचालन” को नीतिलाई पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

३. वित्तीय कुशलताद्वारा चालु खर्चलाई वाञ्छित सीमाभित्र राख्दै पुँजीगत खर्च र पुँजी निर्माणलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ। राजस्व प्रशासनलाई पूर्ण रूपमा सूचना प्रविधिमा आबद्ध गरी कर तिर्ने प्रक्रियालाई सरल, पारदर्शी र करदातामैत्री बनाइनेछ।
४. सार्वजनिक खरिद तथा आयोजना व्यवस्थापनमा विद्युतीय प्रणालीको अधिकतम उपयोग गर्दै कार्यालयको खर्च गर्ने क्षमता र गुणस्तरमा वृद्धि गरिनेछ। ‘शून्य बेरुजु’ को लक्ष्यलाई आत्मसात गर्दै नियमित आन्तरिक लेखापरीक्षण र वित्तीय सुशासन कायम गर्न प्रभावकारी कदम चालिनेछ।
५. “समृद्ध नेपाल; सुखी नेपाली” को राष्ट्रिय आकांक्षालाई साकार पार्न दिगो विकासका लक्ष्यहरूलाई बजेट तथा कार्यक्रममा आन्तरिकीकरण र स्थानीयकरण गर्दै नतिजामुखी सूचकका आधारमा स्रोत परिचालन गरिनेछ।
६. नगरपालिकाको प्रथम आवधिक योजना (२०७९/८०—२०८३/८४) को अन्तिम वर्षको रूपमा रहेको यस आर्थिक वर्षका सम्पूर्ण नीति, कार्यक्रम र बजेट सोही आवधिक योजनाले तय गरेका लक्ष्यहरू हासिल गर्ने दिशामा पूर्ण रूपले निर्देशित हुनेछन्।
७. नेपालको संविधान, १६औँ राष्ट्रिय योजना, लुम्बिनी प्रदेश सरकारको आवधिक योजना, अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगका सिफारिसहरू र स्थानीय स्रोत साधनको सम्भाव्यता नै हाम्रो स्रोत परिचालनका प्रमुख आधारहरू रहनेछन्।

नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

आर्थिक विकास

८. निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई व्यावसायिक एवम् प्रतिस्पर्धी कृषि प्रणालीमा रूपान्तरण गर्दै उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरिनेछ। कृषि व्यवसायलाई औद्योगिकीकरण तर्फ उन्मुख गराई कृषकको आयआर्जन र रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरिनेछ।
९. रासायनिक मल र विषादीको प्रयोगलाई न्यूनीकरण गर्दै जैविक मल र प्राङ्गारिक मलको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। माटोको उर्वराशक्ति संरक्षणका लागि माटो परीक्षण र सन्तुलित मल व्यवस्थापन गर्दै आई.पी.एम. (IPM) विधि र जलवायु अनुकूल, दिगो तथा वातावरणमैत्री कृषि प्रणालीको विकास गरिनेछ।
१०. कृषि उत्पादन वृद्धि गर्न व्यावसायिक कृषकहरूलाई मागमा आधारित कृषि मेसिनरी औजार तथा नवीनतम प्रविधि हस्तान्तरण गरी उत्पादन लागतमा कमी ल्याइनेछ।
११. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका र स्थानीय युवालाई कृषि व्यवसायतर्फ आकर्षित गर्न सुरुवाती लगानी, तालिम, प्राविधिक सहयोग तथा अनुदान उपलब्ध गराइनेछ।
१२. स्थानीय हावापानी र भूगोल सुहाउँदो लोपोन्मुख रैथाने बालीको प्रवर्द्धन गरिनेछ। तरकारी पकेट सञ्चालन गरी तरकारीमा आत्मनिर्भरता ल्याइनेछ भने सम्भावित क्षेत्रमा मौरी पकेट विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरी व्यावसायिक मौरीपालनलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।

१३. सुन्तला, आँप, ओखर, किवी तथा एभोकाडो जस्ता उच्च मूल्यका फलफूल बालीको गुणस्तरीय बिरुवा वितरण, बगैँचा व्यवस्थापन र क्षेत्रफल विस्तार गरिनेछ।
१४. सन्धिखर्क नगरपालिकामा निर्माण सम्पन्न भएको शीतभण्डार (Cold Store) लाई पूर्ण रूपमा सञ्चालनमा ल्याई कृषकहरूको उत्पादनको सुरक्षित भण्डारण र बजारीकरणमा टेवा पुऱ्याइनेछ। सन्धिखर्कमा सञ्चालित दुई वटा हाटबजारलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ।
१५. कृषि र प्राकृतिक सम्पदालाई पर्यटनसँग आबद्ध गर्दै 'कृषि पर्यटन तथा फार्मस्टे' को विकास गरिनेछ। विद्यालयको दिवा खाजालाई पोषणयुक्त बनाउन स्थानीय उत्पादनको प्रयोगमा जोड दिँदै 'विद्यालय करेसावारी' कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१६. सन्धिखर्क नगरपालिकाका सम्पूर्ण कृषक परिवारलाई 'किसान परिचयपत्र' उपलब्ध गराइनेछ।
१७. सन्धिखर्क नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा अकबरे खुर्सानी उत्पादनको राम्रो सम्भावना रहेको हुँदा यसको व्यावसायिक खेती प्रवर्द्धन गरिनेछ। यसका लागि कृषकहरूलाई लागत साझेदारीमा आवश्यक अनुदान उपलब्ध गराउँदै उत्पादित खुर्सानीको सुनिश्चित बजारीकरणमा नगरपालिकाले प्रभावकारी सहजीकरण गर्नेछ।
१८. वन्यजन्तु (बाँदर, बँदेल आदि) बाट हुने बालीविनाशलाई नियन्त्रण गर्न उनीहरूको आहार वनमै व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ। यसका लागि नगर क्षेत्रभित्रका वनहरूमा फलफूलका बिरुवा रोप्ने कार्यलाई अभियानका रूपमा सञ्चालन गरिनेछ, जसले वन्यजन्तु नियन्त्रणका साथै हरियाली प्रवर्द्धनमा समेत टेवा पुऱ्याउनेछ।
१९. पशु नश्ल सुधारका माध्यमबाट दूध र मासुमा आत्मनिर्भरता हासिल गर्न 'कृत्रिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम' सञ्चालन गरिनेछ।
२०. पशुपालन क्षेत्रलाई यान्त्रीकरण गर्न व्यावसायिक किसानहरूलाई च्याफकटर, कुटानीपिसानी मेसिन, तथा मासु/दुग्ध भण्डारणका लागि डिप-फ्रिज जस्ता उपकरणहरू अनुदानमा उपलब्ध गराइनेछ।
२१. घाँसमा आधारित पशुपालन व्यवसायलाई बढावा दिन र उत्पादन लागत कम गर्न व्यावसायिक पशुपालक कृषकहरूलाई हिउँदे/वर्षे उन्नत घाँसको बिउ अनुदानमा उपलब्ध गराइनेछ।
२२. पशुपन्छीमा लाग्ने महामारी (लम्पी स्किन, खोरेत, चरचरे आदि) नियन्त्रणका लागि खोप कार्यक्रमलाई अभियानका रूपमा सञ्चालन गरिनेछ। विद्यमान पशु प्रयोगशालालाई आधुनिक प्रयोगशालामा रूपान्तरण गर्दै सर्जरी कक्ष सञ्चालन र निःशुल्क औषधि वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ।
२३. माध्यमिक विद्यालयमा पशुजन्य उत्पादनको महत्त्व र जुनोतिक रोग सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। मासु तथा दुग्धजन्य पदार्थ बिक्री वितरण गर्ने व्यवसायहरूको सघन अनुगमन र नियमन गरिनेछ।
२४. नगर क्षेत्रमा रहेको सामुदायिक कुकुरहरूको समस्यालाई दिगो रूपमा समाधान गर्न उपयुक्त स्थानको पहिचान गरी आधुनिक प्रविधियुक्त 'डग रिसोर्ट तथा आश्रयस्थल' (Dog Resort and Shelter) निर्माण गरिनेछ। सम्पूर्ण सडक तथा सामुदायिक कुकुरहरूलाई उक्त आश्रयस्थलमा सुरक्षित रूपमा व्यवस्थापन गरी सन्धिखर्कलाई 'सामुदायिक कुकुरमुक्त नगरपालिका' का रूपमा स्थापित गर्ने अभियान सञ्चालन

- गरिनेछ। साथै, यस नमुना डग रिसोर्टलाई पशु कल्याणको उत्कृष्ट केन्द्रका रूपमा विकास गर्दै नगरको पर्यटन प्रवर्द्धनसँग समेत आबद्ध गरिनेछ।
२५. सामुदायिक कुकुरहरूमा स्थायी बन्ध्याकरण तथा एन्टि-रेविज भ्याक्सिनेसन शिविरलाई निरन्तरता दिइनेछ।
  २६. पशुपालक कृषकहरूको व्यावसायिक जोखिम न्यूनीकरण गरी राहत प्रदान गर्न र पशु बीमालाई अनिवार्य बनाउन 'गाईभैसी बीमा कार्यक्रम' सञ्चालन गरिनेछ। यस कार्यक्रमअन्तर्गत पशु बीमा गर्दा कृषकले बेहोर्नुपर्ने प्रिमियम (बीमा शुल्क) लागतमा नगरपालिकाको तर्फबाट ५० प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराइनेछ।
  २७. लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (MEDPA) लाई उद्यमशीलता मार्फत गरिबी न्यूनीकरणमा केन्द्रित गरिनेछ। बाँस, बाबियो, केतुकी, सिस्नो जस्ता स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगलाई प्राथमिकता दिइनेछ। उत्कृष्ट नमुना उद्यम सञ्चालन गर्ने उद्यमीलाई पुरस्कृत गरिनेछ।
  २८. क्रसर र ईंटा उद्योगलाई वातावरणमैत्री बनाउँदै मापदण्ड विपरीतका उद्योगलाई बस्ती बाहिर सञ्चालन गर्न निर्देशित गरिनेछ।
  २९. सहकारी क्षेत्रको क्षमता विकास, अनुगमन र नियमनलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ। सुशासन प्रवर्द्धनका लागि सबै सहकारी संस्थाहरूलाई कोपोमिस (COPOMIS) प्रणालीमा अनिवार्य रूपमा आबद्ध गरिनेछ। सहकारी क्षेत्रको छरिएको पुँजीलाई उद्यमशीलता विकास र राष्ट्रिय पुँजी निर्माणमा परिचालन गर्न जोड दिइनेछ। कृषि सहकारी संस्थामार्फत सामूहिक खेती गर्ने कार्यलाई विशेष प्रोत्साहन गरिनेछ। साथै, स्वेच्छाले मर्जर प्रक्रियामा जाने सहकारीहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ भने आफ्नो उद्देश्यअनुरूप सञ्चालन नभएका सहकारीहरूलाई मर्जर वा खारेजीको प्रक्रियामा लगिनेछ।
  ३०. सुपादेउराली, श्रीकृष्ण गौशाला, खाँची दरबार, हिल स्टेशन, सिद्धेश्वर मन्दिर, अर्घा भगवती, मथुराधाम र जालकाँडा रक गाउँदेखि लगायतका क्षेत्रहरूलाई जोडेर 'पर्यटन सर्किट' को विकास गरिनेछ। लुम्बिनी प्रदेशको 'भिजिट नेपाल २०८५' र 'सिल्भर ट्राइएङ्गल' को अवधारणासँग समन्वय गर्दै सन्धिखर्कका पर्यटकीय स्थलहरूको प्रवर्द्धन गरिनेछ।
  ३१. सुपादेउराली मन्दिर परिसरको सौन्दर्यकरण, व्यवस्थित पार्किङ र जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेका पसल/टडीहरूलाई मापदण्ड अनुरूप सुरक्षित स्थानमा व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ।
  ३२. पोखेडाँडा होमस्टे लगायत सम्भावित क्षेत्रमा समुदायमा आधारित पर्यटनलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ। पर्यटकीय गन्तव्यहरूमा स्थानीय मौलिक परिकार र संस्कृतिको प्रवर्द्धन गर्न तालिम तथा प्रोत्साहनका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
  ३३. शान्ति बगैँचा, लदाम बगैँचा र गङ्गा सरोवर क्षेत्रलाई थप पूर्वाधारयुक्त बनाई मनोरञ्जनात्मक र पर्यटकीय केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
  ३४. सन्धिखर्क नगरपालिकालाई एक उत्कृष्ट 'ट्रेकिङ गन्तव्य' का रूपमा विकास गरिनेछ। यसका लागि नगर क्षेत्रभित्रका पर्यटकीय पदमार्ग (Trekking Routes) हरूको पहिचान गरी जिपिएस (GPS)

- ट्र्याकिडसहित गुगल म्याप (Google Maps) मा आबद्ध गरिनेछ। साथै, पदयान्त्रीहरूको सहजताका लागि ती रुटहरूमा आवश्यक दिशासूचक बोर्ड (Signages) र अन्य पर्यटकीय पूर्वाधारहरूको निर्माण गरिनेछ।
३५. सहरी सौन्दर्यीकरणलाई अभिवृद्धि गर्न शान्तिबगैचा लगायत नगरका उपयुक्त सार्वजनिक स्थलहरूमा कलात्मक भित्तेचित्र (Wall Painting) निर्माण गरिनेछ। साथै, नगरलाई आकर्षक र जीवन्त बनाउन आवश्यकताअनुसार थप सौन्दर्यवर्द्धक पूर्वाधारहरूको निर्माण तथा व्यवस्थापन गरिनेछ।
३६. पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न तथा सन्धिखर्कलाई 'फोटोजेनिक (Photogenic) नगरपालिका' का रूपमा विकास गर्न नगरको मुख्य प्रवेशद्वार तथा अन्य उपयुक्त पर्यटकीय स्थलहरूमा 'सन्धिखर्क' झल्किने कलात्मक तथा आकर्षक थ्रीडी (3D) साइनबोर्ड (Destination Signage) र 'सेल्फी प्वाइन्ट' हरू निर्माण गरिनेछ।
३७. निजी क्षेत्रसँगको सहकार्य र लागत साझेदारीमा सन्धिखर्क नगरपालिकाका बढी पर्यटक आगमन र मानिसहरूको भीडभाड हुने स्थानहरूमा सञ्चालन गरिँदै आएको 'निःशुल्क वाई-फाई' (Free Wi-Fi) सेवालाई निरन्तरता दिँदै यसको पहुँच र दायरा क्रमशः विस्तार गरिनेछ।

नगरसभा सदस्यज्यूहरू

सामाजिक विकास:

३८. आधारभूत तहलाई बालमैत्री एवम् गुणस्तरीय बनाउँदै विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्न पञ्चवर्षीय नगर शिक्षा योजना अनुरूपका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
३९. श्रमको सम्मान र कर्मचारीको मनोबल उच्च राख्न नगरपालिका अन्तर्गतका सामुदायिक विद्यालयहरूमा कार्यरत शिक्षक, लेखापाल, बालविकास सहजकर्ता, सामुदायिक सिकाइ केन्द्रका सहजकर्ता, आया र विद्यालय सहयोगीहरूको हकमा सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त हुने पारिश्रमिकमा अपुग रकम नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोतबाट थप गरी श्रम ऐनले तोकेबमोजिमको न्यूनतम पारिश्रमिक सुनिश्चित गरिनेछ।
४०. विद्यार्थी सङ्ख्या धेरै भएका माध्यमिक विद्यालयहरूमा आकस्मिक प्राथमिक उपचार र स्वास्थ्य परामर्शका लागि 'विद्यालय स्वास्थ्य तथा नर्सिङ सेवा' कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
४१. विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकालाई विद्यालयमा "ल्याउने, सिकाउने र टिकाउने" नीतिलाई प्रभावकारी बनाउँदै अति विपन्न अभिभावकहरूका लागि विद्यालय स्तरमै अभिभावक शिक्षा सञ्चालन गरिनेछ।
४२. गरिबीका कारण भोको पेट विद्यालय आउन बाध्य अतिविपन्न विद्यार्थीहरूको पोषण सुनिश्चित गर्न सामुदायिक विद्यालयहरूमा 'अतिविपन्न विद्यार्थी व्यवस्थापन कोष' स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ।
४३. खेलकुद क्षेत्रको विकास र खेलाडीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सन्धिखर्क नगरपालिकाको आयोजनामा प्रदेशस्तरीय भलिबल प्रतियोगिता, जिल्लास्तरीय ब्याडमिन्टन र क्रिकेट प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ।
४४. सिकाइ वातावरणलाई सहज र प्रभावकारी बनाउन गर्मीयामबाट प्रभावित हुने तथा विद्यार्थी सङ्ख्या बढी भएका तुलनात्मक रूपमा बढी गर्मी हुने विद्यालयहरूमा ५० प्रतिशत लागत साझेदारीमा पङ्खा जडान गर्ने नीति लिइनेछ।
४५. विद्यार्थीहरूलाई सानै उमेरदेखि संस्कार, सभ्यता र स्वच्छताको महत्त्व बुझाउँदै उनीहरूमा असल बानीको विकास गर्न सम्पूर्ण विद्यालयहरूमा 'आफ्नो कक्षाकोठा, आफैँ सरसफाइ' अभियान सञ्चालन गरिनेछ।

४६. विद्यालयमा स्वच्छता कायम राख्न र विद्यार्थीको स्वास्थ्य सुधार गर्न सामुदायिक विद्यालयहरूमा क्रमशः शुद्ध पिउने पानीको सुनिश्चितताका लागि 'आरओ' (RO) प्रविधि जडान गरिने नीति लिइनेछ।
४७. विद्यालय व्यवस्थापनलाई चुस्तदुरुस्त र नतिजामुखी बनाउन प्रधानाध्यापक तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूको प्रशासनिक तथा व्यवस्थापकीय क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ। सामुदायिक विद्यालयहरूबीच शैक्षिक गुणस्तरमा स्वस्थ प्रतिस्पर्धाको वातावरण निर्माण गरी सिकाइमा सुधार ल्याउन उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने विद्यालय व्यवस्थापन समिति, सर्वोत्कृष्ट अङ्क प्राप्त गर्ने विद्यार्थी, औसत सिकाइ उपलब्धि उच्च भएका विषय शिक्षक र उत्कृष्ट विद्यालयलाई पुरस्कृत तथा सम्मान गर्ने नीति लिइनेछ।
४८. हाल कार्यान्वयनमा रहेको स्थानीय पाठ्यक्रम 'हाम्रो सन्धिखर्क' को शिक्षण सिकाइलाई थप सहज र प्रभावकारी बनाउन आवश्यक पाठ्यपुस्तक तथा सन्दर्भ सामग्री विकास र मुद्रण गरी विद्यालयहरूमा पठनपाठनलाई व्यवस्थित गरिनेछ।
४९. विज्ञान शिक्षा प्रवर्द्धन कार्यक्रम र पाणिनि बहुमुखी क्याम्पसमा अध्ययनरत विपन्न तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूका लागि 'नगर प्रमुख छात्रवृत्ति कार्यक्रम' लाई निरन्तरता दिइनेछ।
५०. 'जहाँ विद्यार्थी, त्यहाँ शिक्षक' नीति अनुरूप विद्यार्थी सङ्ख्या र भूगोललाई आधार मानी दरबन्दी मिलान र विद्यालय समायोजन गरिनेछ। न्यून जन्मदर तथा बसाइँसराइलाई मध्यनजर गर्दै आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ मा नयाँ विद्यालय खोल्न र कक्षा थप गर्न निरुत्साहित गरिनेछ।
५१. सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरूलाई सङ्घीय अनुदानमा नगरपालिकाको तर्फबाट शतप्रतिशत भत्ता थप गरी प्रोत्साहन गरिनेछ।
५२. विद्यार्थीहरूको गुनासो सुनुवाइका लागि 'विद्यार्थीसँग जनप्रतिनिधि' कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै शिक्षकहरूको पेसागत क्षमता विकास र परीक्षा प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न प्रश्नपत्र बैङ्क निर्माण गरिनेछ।
५३. विद्यालयस्तरमा स्थानीय उत्पादनमा आधारित दिवा खाजा र 'एक विद्यालय एक पुष्प बगैँचा' कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। चालु आ.व. मा क्याम्पस र विद्यालयहरूलाई प्रदान गरिएको अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ।
५४. आधारभूत र माध्यमिक तहमा अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञान विषय शिक्षण गर्ने शिक्षकहरूको पेसागत क्षमता अभिवृद्धि गर्न विषयगत तालिम सञ्चालन गरिनेछ। यसबाट शिक्षकहरूमा पेसागत निखारता आई शिक्षण सिकाइ थप गुणस्तरीय र प्रभावकारी हुने विश्वास लिइएको छ।
५५. नगरपालिकाभित्रका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट तोकिएबमोजिमका आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क प्रदान गर्दै प्रवर्द्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारात्मक र पुनर्स्थापनात्मक सेवाको विस्तार गरिनेछ।
५६. पूर्ण संस्थागत प्रसूति सेवायुक्त वडा र नगरपालिकाको दिगोपना सुनिश्चित गर्न सुत्केरी महिलाहरूलाई घरमै गई पी.एन.सी. (PNC) जाँच सेवा र आकस्मिक प्रसूति प्रेषणका लागि यातायात खर्चको व्यवस्था गरिनेछ।
५७. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूले जनस्वास्थ्यको क्षेत्रमा पुऱ्याएको अतुलनीय योगदानको उच्च मूल्याङ्कन गर्दै उमेर हदका कारण अनिवार्य अवकाशमा जाने स्वयंसेविकाहरूलाई नगद प्रोत्साहनसहित स-सम्मान बिदाइ गरिनेछ। साथै, कार्यरत सम्पूर्ण स्वयंसेविकाहरूको स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम र गाउँघर क्लिनिक सञ्चालनबापत यातायात खर्च उपलब्ध गराउने कार्यलाई लाई निरन्तरता दिइनेछ।

५८. कुपोषण न्यूनीकरणका लागि पोषण विशेष अभियान सञ्चालन गर्दै जीवनपथको अवधारणा अनुरूप सुरक्षित मातृत्व, बाल स्वास्थ्य, किशोरकिशोरी, र ज्येष्ठ नागरिक लक्षित स्वास्थ्य सेवा विस्तार गरिनेछ।
५९. डेंगु तथा महामारीजन्य रोग नियन्त्रण, विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रम र पूर्ण खोपको दिगोपना सुनिश्चित गर्ने कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ।
६०. नेपाल सरकारले तोकेका मुख्य जटिल रोगहरूको उपचारमा आर्थिक सहायता प्रदान गर्नुका साथै एच.आई.भी. सङ्क्रमितहरूलाई पोषण खर्च उपलब्ध गराउदै संक्रमितहरूले स सम्मान जीवनयापन गर्ने वातावरण सिर्जना गरिनेछ।
६१. नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारी तथा नगरवासीहरूलाई आवश्यक पर्ने अवस्थामा रगत र रक्तजन्य पदार्थ निःशुल्क उपलब्ध गराइनेछ र निःशुल्क पिसाबबाट गर्भजाँच गर्ने सेवालाई निरन्तरता दिइनेछ।
६२. डिभिर्ना आयुर्वेद औषधालय मार्फत ५ वर्षमुनिका बालबालिकाहरूका लागि 'स्वर्णविन्दु प्राशन' कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
६३. पाइल्स, फिसर, फिस्टुला जस्ता रोगहरूको विशेषज्ञसहितको आयुर्वेद स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्नुका साथै खाँचीकोट आयुर्वेद गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ। स्थानीय जडीबुटीको पहिचान र उपयोगिताबारे सम्पूर्ण महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई अभिमुखीकरण गरिनेछ।
६४. आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को वार्षिक बजेटलाई लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट विश्लेषण प्रणाली (GRB) अनुरूप तर्जुमा गरी क्रमशः कार्यान्वयन गरिनेछ।
६५. दलित, जनजाति, तथा एकल महिलाहरूको उद्यमशीलता विकास र व्यावसायिकता प्रवर्द्धनका लागि तालिम तथा आर्थिक सहायताको व्यवस्था गरिनेछ।
६६. सहिद परिवार, बेपत्ता पारिएका व्यक्तिका परिवार र द्वन्द्वपीडितलाई राहत तथा सम्मानस्वरूप नगरपालिकाबाट गरिने करार सेवाका कर्मचारी भर्नामा प्राथमिकता दिइनेछ।
६७. नगर क्षेत्रभित्र बालश्रम, बालविवाह, बहुविवाह, दाइजो तथा बोक्सी जस्ता कुप्रथा अन्त्यका लागि टोल विकास संस्थाहरूलाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ।
६८. विशिष्टीकृत बालबालिका पुनर्स्थापना केन्द्र, ज्येष्ठ नागरिक आश्रय केन्द्र, र अशक्त स्याहार केन्द्र स्थापना र सञ्चालनका लागि प्रदेश तथा सङ्घीय सरकारसँग पहल गरिनेछ।
६९. नगरपालिकाबाट अपाङ्गता भएका व्यक्ति, असहाय, प्रकोप पीडित, द्वन्द्व पीडित, घरेलु हिंसा पीडित, ज्येष्ठ नागरिक र एकल महिलाहरूलाई प्रदान गरिने सिफारिसहरू निःशुल्क गरिनेछ।
७०. अपाङ्गता तथा ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्र SIMS प्रणालीद्वारा वितरण गर्दै जटिल अवस्थाका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सम्बन्धित वडामा नै स्थलगत रूपमा परिचयपत्र प्रदान गरिनेछ।
७१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको मनोबल उच्च राख्न आर्थिक सशक्तीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै सहायता सामग्री वितरण गरिनेछ। सन्धिखर्क नगरपालिकाभित्रका अब निर्माण हुने सार्वजनिक संरचनाहरूलाई पूर्णतया अपाङ्गमैत्री बनाईनेछ।
७२. बौद्धिक अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरू अध्ययनरत 'निर्मल नवज्योति सुस्त मनस्थिति विद्यालय' का विद्यार्थीहरूलाई उनीहरूको आवश्यकता पहिचान गरी आवश्यक शैक्षिक तथा सिकाइ सामग्रीहरू

- उपलब्ध गराइनेछ। उक्त विद्यालयको दिगो व्यवस्थापन र आर्थिक सहायताका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ।
७३. दीर्घकालीन हेरचाह आवश्यक पर्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई स्वास्थ्य तथा पुनर्स्थापना केन्द्रहरूमा स्थानान्तरण गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ।
७४. बालमैत्री नगर घोषणा अभियानलाई सम्पूर्ण वडामा सरोकारवालाहरूसँगको समन्वयमा अगाडि बढाइनेछ।
७५. "अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको शारीरिक पुनर्स्थापना र सहज जीवनयापन सुनिश्चित गर्न सम्बन्धित अस्पतालसँगको लागत साझेदारीमा 'कृत्रिम अङ्ग जडान कार्यक्रम' सञ्चालन गरिनेछ।"
७६. "अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य सुधार र सबलीकरणका लागि प्रदेश सरकार, दातृ निकाय र सन्धिखर्क नगरपालिकाको लागत साझेदारीमा 'अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना साझेदारी कार्यक्रम' सञ्चालन गरिनेछ।"
७७. लक्षित वर्गहरूको उद्धार र विकासका लागि स्थापित कोषहरूको प्रभावकारी उपयोग गर्दै उनीहरूकै सहभागितामा कार्यक्रमहरू तय गरी लागु गरिनेछ।
७८. आदिवासी, जनजाति, मुस्लिम, दलित, र अल्पसङ्ख्यक वर्गको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै उनीहरूको भाषा, लिपि, कला र संस्कृतिको संरक्षण गरिनेछ।
७९. मानव अधिकार सम्बन्धी छैटौँ राष्ट्रिय कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन र सामाजिक सुरक्षा तथा बाल पोषण भत्ताको उपयोग सम्बन्धमा अभिभावकहरूलाई अभिमुखीकरण गरिनेछ।
८०. छोरीमा गरिने लगानी बढाउन 'छोरी खुत्रुके बचत योजना' मार्फत प्रदान गरिदै आएको प्रोत्साहनलाई वृद्धि गरिनेछ।

नगरसभा सदस्यज्यूहरू

पूर्वाधार विकास:

८१. Green City/Smart City को अवधारण अनुरूप सन्धिखर्क नगरक्षेत्रका मुख्य सडकहरूको स्तरोन्नति गर्दै अस्फाल्ट प्रविधिको प्रयोग मार्फत कालोपत्रे गर्ने कार्यलाई उपलब्ध स्रोत साधनको आधारमा प्राथमिकता दिइनेछ। यसबाट नगरको प्रथम आवधिक योजनाले परिकल्पना गरेको "सन्धिखर्कको रहर, स्मार्ट शहर" को अवधारणाबमोजिम सहरी सौन्दर्यतामा अभिवृद्धि भइ सवारी आवागमन थप सहज हुनेछ।
८२. पूर्वाधार निर्माणमा जलवायु अनुकूलन र जलवायु उत्थानशील एवम् विपद् व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिइने छ। पूर्वाधार निर्माण गर्दा त्यसले वातावरणमा पर्न सक्ने असर र प्रभावलाई न्यूनिकरण गर्न प्रचलित वातावरण सम्बन्धी कानूनबमोजिम अध्ययनको आधारमा मात्र गरिनेछ। वातावरण र विकासको अन्योन्याश्रित सम्बन्ध भएका कारण कानून सम्मत विकास नगरपालिकाको प्राथमिकताको विषय भएको बेहोरा स्मरण गर्न चाहन्छु।
८३. "यस नगरपालिकाका सबै वडा कार्यालयहरूको आफ्नै प्रशासकीय भवन निर्माण सम्पन्न भई हाल आफ्नै भवनबाट नियमित सेवा प्रवाह भइरहेको छ। आगामी आर्थिक वर्षमा सबै वडा कार्यालयहरूलाई आवश्यक फर्निचर, फर्निसिड तथा अन्य आवश्यक पूर्वाधारले सम्पन्न बनाई सेवा प्रवाहलाई अझ व्यवस्थित, प्रविधिमैत्री र पूर्ण नागरिकमैत्री बनाइनेछ।"

८४. सन्धिखर्क नगरपालिका अन्तर्गतका वडा नम्बर १, २, ४, ५, ७, १०, ११ र १२ का नदी किनाराहरूलाई करिडोरको रूपमा विकास गरिनेछ । यसबाट नदी किनारमा रहेका मानव बस्ती सहित खेतीयोग्य जमिनको संरक्षण भइ सौन्दर्यता वृद्धिमा समेत टेवा पुग्नेछ ।
८५. राष्ट्रिय रोजगार कार्यक्रम (साबिकको प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम) लाई थप व्यवस्थित, प्रभावकारी तथा उपलब्धिमूलक बनाउन लक्षित वर्ग केन्द्रित र रोजगारीसँग आबद्ध गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । नगरपालिकाबाट साझेदारी गर्नु पर्ने आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
८६. वडा कार्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूको पर्यावरणीय सौन्दर्यतामा अभिवृद्धि गर्न कार्यालय परिसरमा पुष्प बगैँचा निर्माण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
८७. सङ्घ र प्रदेश सरकारबाट आगामी आ.व.मा कार्यान्वयन गर्ने गरी सशर्त, समपुरक र विशेष अनुदानमा छनोट भएका योजनाहरूको समयमै ठेक्का बन्दोवस्त गरी सम्पन्न गरिनेछ । सङ्घ र प्रदेश आफैले कार्यान्वयन गर्ने गरी सन्धिखर्क नगरपालिकाको लागि छनोट भएका योजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा आवश्यक समन्वय गरी समयमै सम्पन्न गर्न सहजीकरण गरिनेछ ।
८८. नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका ऐतिहासिक, धार्मिक तथा सार्वजनिक महत्वका सुपादेउराली मन्दिर परिसर, शान्ती बगैँचा, बसपार्क, अस्पताल, चुन्नावेशी र अर्घा भगवती मन्दिर परिसरमा सौन्दर्यीकरण र शान्ति सुरक्षा प्रयोजनार्थ जडान गरिएका High Mask System Light आवश्यकतानुसार थप गरी नियमित मर्मत सम्भार गरी चालु हालतमा राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
८९. सडक योजनाहरूलाई उत्पादन र आय आर्जनसँग आवद्ध गर्दै ग्रामिण सडकहरूको निर्माण, स्तरोन्नति, कालोपत्रे र पुनर्निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । सङ्घ तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वय र सहकार्यमा निर्माण भैरहेका सडकहरूलाई उच्च प्राथमिकताका साथ सम्पन्न गरिनेछ । वडा केन्द्र जोड्ने कालोपत्रे हुन बाँकी सडकहरूलाई शीघ्र कालोपत्रे गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
९०. नगरपालिकाको मुख्य बजार क्षेत्रमा नाली तथा ढल निकास सहितको फुटपाथ निर्माणलाई सङ्घ तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वयलाई निरन्तरता दिइनेछ । निर्मित सडक, पुल तथा कल्भर्टहरूको मर्मतसम्भार र स्तरोन्नति गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
९१. "सन्धिखर्क नगरपालिकालाई छिमेकी स्थानीय तहहरूसँग जोड्ने अन्तरपालिका पहुँचमार्गहरूको स्तरोन्नति गरी यातायात आवागमनलाई थप सहज, सुरक्षित र भरपर्दो बनाइनेछ ।"
९२. आफ्नो नाममा जग्गाधनी पुर्जा रहेका सरकारी कार्यालय तथा सामुदायिक विद्यालयका भवनहरूलाई एकपटकका लागि नियमानुसारको शुल्क लिई नक्सामा तथा अभिलेखीकरण गर्ने कार्यलाई अनिवार्य गरिनेछ ।
९३. स्थानीयस्तरमा निर्माण हुने भवन तथा संरचनाको निर्माणमा रैथाने सामाग्री र प्रविधिको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । भवन तथा सडक निर्माण गर्दा सहरी विकास तथा भवन निर्माण मापदण्ड र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा भएको भवन निर्माण सम्बन्धी व्यवस्था तथा स्वीकृत नगर यातायात गुरुयोजना (MTMP) मा तोकिएको मापदण्डको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९४. सम्बन्धित निकायसँगको समन्वयमा नगरपालिका भित्रका अत्यावश्यक ठाउँहरूमा झोलुङ्गे पुल निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

९५. नगरपालिकामा सडक सञ्जाल यथेष्ट रूपमा विस्तार भइसकेको परिप्रेक्ष्यलाई मध्यनजर गर्दै वातावरणीय हिसाबले उपयुक्त नदेखिएका स्थानहरूमा नयाँ ट्रायाक खोल्ने कार्यलाई निरूत्साहित गरिनेछ ।
९६. नगरपालिकाको बजेट विनियोजनलाई आवश्यकता र प्राथमिकताका आधारमा व्यवस्थित गर्न सन्धिखर्क नगरपालिकाको 'आयोजना बैंक' (Project Bank) स्थापना गरिनेछ र आगामी बजेट विनियोजन प्रणालीलाई सोही आयोजना बैंकमा आबद्ध गरिनेछ। वडा भेलाबाट सिफारिस प्राप्त ठूला प्रकृतिका योजनाहरूलाई सङ्घीय सरकार, प्रदेश सरकार, निजी क्षेत्र र गैर सरकारी सङ्घ संस्थासँगको समन्वय तथा सहयोगमा कार्यान्वयनको लागि पहल गरिनेछ ।
९७. सन्धिखर्क नगरपालिकालाई 'खर तथा ढुङ्गाको छाना मुक्त नगरपालिका' बनाउने अभियानलाई तीव्रता दिइनेछ। यसका लागि लागत साझेदारीमा विपन्न परिवारलाई जस्तापाता वितरण गर्ने कार्यक्रमलाई आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिइनेछ। सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम मार्फत खरको छानो विस्थापित गरी टिनको छानो लगाउने कार्यलाई साझेदारीमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९८. विकास निर्माणका योजनाहरूमा नागरिक अपनत्व र दिगोपना अभिवृद्धि गर्न ग्रामीण सडक लगायतका पूर्वाधार निर्माणमा जनसहभागितालाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ। कम लागतका र श्रममूलक साना योजनाहरूलाई उपभोक्ता समितिमार्फत कार्यान्वयन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। यद्यपि, हेभी मेसिन प्रयोग गर्नुपर्ने तथा प्राविधिक रूपले जटिल प्रकृतिका ठूला योजनाहरू उपभोक्ता समितिबाट निर्माण गर्ने परिपाटीलाई पूर्णतः निरूत्साहित गरिनेछ।
९९. सन्धिखर्क नगरपालिका क्षेत्रभित्र भूमिको दिगो उपयोग तथा व्यवस्थापन गर्न प्रचलित भू-उपयोग सम्बन्धी ऐन, नियम तथा नगरपालिकाको आफ्नै भूमि वर्गीकरणका आधारमा भू-उपयोग नीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ। कृषियोग्य जमिनको संरक्षण गर्दै जग्गा खण्डीकरण तथा अव्यवस्थित बस्ती विकासलाई पूर्णतः निरूत्साहित गरिनेछ। सुरक्षित भवन तथा आवास निर्माणका लागि राष्ट्रिय भवन संहिताको कडाइका साथ पालना गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
१००. "सरकारी तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण र सम्बर्द्धनलाई उच्च प्राथमिकतामा राखिनेछ। नगर क्षेत्रभित्रका ऐलानी, पर्ती तथा सार्वजनिक जग्गाहरूको पहिचान, संरक्षण र व्यवस्थित अभिलेखीकरण गरिनेछ। सार्वजनिक जग्गा अतिक्रमण गर्ने कार्यलाई पूर्ण रूपमा निरूत्साहित र नियन्त्रण गर्न स्थानीय प्रशासन, नापी र मालपोत कार्यालयसँगको समन्वयलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ।"
१०१. "नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबासीहरूको समस्या दिगो रूपमा समाधान गरिनेछ। यसका लागि राष्ट्रिय भूमि समस्या समाधान समितिसँगको प्रभावकारी समन्वयमा लागत सङ्कलन, जग्गा नापजाँच र स्रेस्ता निर्माणको कार्य सम्पन्न गरी लक्षित वर्गलाई जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा वितरण गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखिनेछ।"
१०२. नगर क्षेत्रभित्रका नदी कटान तथा पहिरो आदीका कारण असुरक्षित बस्ती र कृषि योग्य जमिन भएका स्थानहरूमा तटबन्धन लगायतका विकल्प प्रयोग गरी बस्ती तथा जमिनको सुरक्षा गरिनेछ ।
१०३. "नगरपालिका क्षेत्रभित्र पूर्वस्वीकृति विना सार्वजनिक स्थान र सडक पेटीमा सामान राखी व्यापार व्यवसाय गर्ने कार्यलाई पूर्ण रूपमा रोक लगाउँदै बजार क्षेत्रलाई व्यवस्थित गरिनेछ। सवारी दुर्घटना न्यूनीकरणका लागि जिल्ला प्रहरी र ट्राफिक प्रहरी कार्यालयसँगको सहकार्यमा सचेतना कार्यक्रम

- सञ्चालन गर्नुका साथै बढ्दो सवारी चापलाई ध्यानमा राख्दै आवश्यक स्थानहरूमा ट्राफिक पोस्ट, बस बिसौनी, प्रतीक्षालय, पार्किङ, जेब्रा क्रसिङ, पैदलमार्ग र जोखिमयुक्त सडक खण्डहरूमा स्पिड ब्रेकर, ट्राफिक चिह्नहरूको उचित व्यवस्थापन गरिनेछ।
१०४. सहरी सौन्दर्य र सुरक्षालाई ध्यानमा राखी बजार क्षेत्रभित्र अव्यवस्थित रूपमा रहेका विद्युत्, टेलिफोन, केबल तथा इन्टरनेटका तारहरूलाई सम्बन्धित निकायहरूसँगको अन्तर-समन्वयमा व्यवस्थित गरिनेछ।"
१०५. "सङ्घीय समपूरक अनुदान र सङ्घीय सरकारको बजेटबाट विनियोजित सन्धिखर्क बजार क्षेत्रका 'लिङ्क रोड' तथा अन्य सडक स्तरोन्नतिसम्बन्धी योजनाहरूलाई आपसी समन्वय र सहकार्यमा प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ। बजार क्षेत्रका शाखा सडकहरूमा व्यवस्थित नाली निर्माण, ढलान तथा कालोपत्रे गर्ने कार्यलाई तीव्रता दिई सन्धिखर्क बजारलाई धुलोमुक्त बनाउँदै सहरी सौन्दर्यीकरणलाई अभिवृद्धि गरिनेछ।"
१०६. निर्माणाधीन खानेपानी आयोजनाहरू सम्पन्न गर्न आवश्यक समन्वय गरिनेछ। खानेपानीको शुद्धता परीक्षण गरी आपूर्ति व्यवस्थापनलाई सहज बनाउन "एक घर, एक धारा" को अवधारण अनुरूप प्रत्येक घरमा एक खानेपानी मिटर जडान गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।
१०७. नगरवासीलाई स्वच्छ र पर्याप्त खानेपानीको पहुँच सुनिश्चित गर्न 'साना सहरी खानेपानी आयोजना' को पाइपलाइन वितरण प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ। साथै, सडक लगायतका अन्य पूर्वाधारमा क्षति नपुग्ने गरी प्राविधिक समन्वयका आधारमा खानेपानी सुविधाको विस्तार गरिनेछ।
१०८. नगरभित्र खानेपानीको उपलब्धता सहज बनाउन सञ्चालनमा रहेका खानेपानी योजनाहरूको नियमित मर्मत सम्भारको व्यवस्था गरी दीगो व्यवस्थापनको प्रबन्ध गरिनेछ। सन्धिखर्क नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना (WASH Plan) लाई अद्यावधिक गरिनेछ। खानेपानी तथा सरसफाइसम्बन्धी आयोजनाहरूको छनोट तथा कार्यान्वयन सोही योजनाका आधारमा मात्र गर्ने गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
१०९. हाल सञ्चालनमा रहेका सामुदायिक लिफ्टिङ्ग खानेपानी योजनाहरूको विद्युत महशुलको ४० प्रतिशत रकम नगरपालिकाबाट भुक्तानी गर्ने व्यवस्थालाई आगामी वर्षमा समेत निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाइनेछ। यसबाट आम उपभोक्ताहरू लाभान्वित हुनेछन।
११०. खोलानाला, पानीको मुहान तथा स्रोतबाट सिँचाइ सुविधा पुऱ्याउन नसकिने ठाउँहरूमा सिँचाइ पोखरी तथा रिचार्ज पोखरी निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ। प्रकृति र मानव सम्बन्ध सुमधुर राख्न वन र वन्यजन्तुको संरक्षण गर्न प्रत्येक सामुदायिक वनमा "एक सामुदायिक वन, एक रिचार्ज पोखरी" अभियानलाई प्राथमिकता सहित सामुदायिक वन एवम् डिभिजन वन कार्यालयसँग समन्वय गरिनेछ। यसबाट वनडढेलो नियन्त्रण र वन्यजन्तुको लागि आवश्यक पानीको उपलब्धता र वातावरण संरक्षणमा सहयोग पुग्नेछ।
१११. नगर क्षेत्रभित्र जडान गरिएका सिसिटिभी (CCTV) क्यामेराहरूको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न सोको नियन्त्रण तथा अनुगमन (Controlling and Monitoring) प्रणाली जिल्ला प्रहरी कार्यालयलाई हस्तान्तरण गरिएको छ। यस कार्यले सडक सुरक्षा, दुर्घटना न्यूनीकरण, अपराध नियन्त्रण तथा विपद् व्यवस्थापनको

कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्ने अपेक्षा गरिएको छ। सन्धिखर्क नगरपालिकाले यस प्रणालीको नियमित मर्मतसम्भार गर्ने व्यवस्था मिलाउनेछ। साथै, आवश्यकताअनुसार थप स्थानहरू पहिचान गरी सिसिटिभी क्यामेरा जडान गर्ने कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ।"

११२. "नगरपालिकाका सम्पूर्ण बस्तीमा विद्युत् पहुँच पुऱ्याउन 'उज्यालो नगरपालिका कार्यक्रम' अन्तर्गत ग्रामीण विद्युतीकरणलाई तीव्रता दिइनेछ। ऊर्जा बचत र प्रदूषण नियन्त्रणका लागि वैकल्पिक तथा नवीकरणीय ऊर्जाको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्दै सुधारिएको चुलो, सौर्य ऊर्जा प्रविधि र बायोग्यास जडानमा जोड दिइनेछ। यसका लागि वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रसँग समन्वय गर्नुका साथै परम्परागत ऊर्जा र एल.पी. ग्यासको निर्भरता न्यूनीकरण गर्दै विद्युतीय चुलो (Induction Stove) को प्रयोगलाई अभियानकै रूपमा अगाडि बढाइनेछ।
११३. प्रसिद्ध धार्मिक स्थल सुपादेउराली मन्दिरमा बढ्दै गइरहेको भक्तजनहरूको चापलाई मध्यनजर गर्दै सवारी व्यवस्थापनका लागि मन्दिर नजिकै अत्याधुनिक सुविधासहितको बहुतले पार्किङ (Multi-story Parking) निर्माण गर्न विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार भइसकेको छ। उक्त आयोजना कार्यान्वयन तथा बजेट व्यवस्थापनका लागि सङ्घीय सरकार, प्रदेश सरकार र दातृ निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय तथा पहल गरिनेछ।
११४. नगरपालिकाभित्र निर्माण भएका सडक पूर्वाधारहरूको संरक्षण, नियमित मर्मतसम्भार र नाली सरसफाइ गरी सडकलाई बाह्रै महिना यातायात सञ्चालनयोग्य बनाउन आवश्यक स्थानहरूमा 'सडक हेरालु' राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। यसबाट स्थानीय स्तरमा रोजगारीसमेत सिर्जना हुनेछ।
११५. गोरुसिङ्गे-सन्धिखर्क मूल सडकको भरपर्दो वैकल्पिक मार्गका रूपमा फुद्वाड-डिही-किटेनी-खाँचीमैदान-खाँचीखोला देउराली सडकको स्तरोन्नति कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। यस सडक खण्डका आवश्यक ठाउँहरूमा कालोपत्रे, आर.सी.सी. ढलान, पुल, कल्भर्ट र पक्की नालीसहितको पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ। यस आयोजनाले सन्धिखर्क नगरको मात्र नभई समग्र अर्घाखाँची जिल्लाकै पूर्वाधार विकास र यातायात आवागमनमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने विश्वास लिइएको छ।

नगरसभा सदस्यज्यूहरू

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन:

११६. नगरपालिकाका सम्पदाको रूपमा रहेका धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रलाई प्राकृतिक वातावरण अनुकूल विकास गर्दै त्यस्ता स्थानमा माटो सुहाउँदो विभिन्न जातका बोट बिरुवा लगाई थप आकर्षक बनाउने कार्यको थालनी गरिनेछ।
११७. 'वन हाम्रो जीवन हो' भन्ने मर्मलाई आत्मसात् गर्दै वन स्रोतको दिगो उपयोग गर्न सम्बर्द्धन प्रणालीमा आधारित वन व्यवस्थापन कार्यक्रमलाई विस्तार गरिनेछ। नगर क्षेत्रभित्रका सामुदायिक, राष्ट्रिय तथा निजी वनमा रहेका सल्ला प्रजातिका रुखहरूका कारण गर्मीयाममा आगलागीका घटना बढ्ने, पानीका मुहान सुक्ने र बाँदर लगायतका वन्यजन्तुबाट खेतबारीको बालीनाली नष्ट हुने समस्या गम्भीर रूपमा देखिएको छ। यस समस्यालाई न्यूनीकरण गर्न नयाँ स्थानमा सल्ला प्रजातिका बिरुवा रोप्ने कार्यलाई पूर्ण रूपमा निरुत्साहित गर्दै हाल रहेका रुखहरूलाई क्रमशः हटाउन डिभिजन वन कार्यालयसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ।"

११८. "वन डढेलो नियन्त्रण गर्न वन क्षेत्रमा रहेका सुकेका पातपतिङ्गर र स्याउला सङ्कलन गरी प्राङ्गारिक मल उत्पादन गर्न कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। साथै, वन्यजन्तुबाट हुन सक्ने सम्भावित क्षतिप्रति सजग रहँदै प्रभावित नागरिकलाई तत्काल राहत उपलब्ध गराउने कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ।"
११९. 'फोहोरबाट मोहर' बनाउने अवधारणालाई प्रवर्द्धन गर्दै फोहोरमैलालाई स्रोतमै वर्गीकरण गर्ने कार्यलाई अभियानका रूपमा सञ्चालन गरिनेछ। कुहिने फोहोरबाट प्राङ्गारिक मल उत्पादन गर्ने, पुनः प्रयोग गर्न मिल्ने फोहोरलाई प्रशोधन (Recycle) गर्ने र बाँकी रहेको फोहोरलाई मात्र डम्पिङ साइटमा (Dumping Site) विसर्जन गर्न आवश्यक जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। नगरपालिकाको विद्यमान फोहोर व्यवस्थापन केन्द्रलाई अझ व्यवस्थित गर्न त्यसको क्षेत्र विस्तार गरिनेछ। तोकिएको स्थानबाहेक अन्यत्र अव्यवस्थित रूपमा फोहोर विसर्जन गर्ने कार्यलाई पूर्णतः निरुत्साहित गर्न आर्थिक ऐनले तोकेबमोजिम कडाइका साथ जरिवाना गरिनेछ।"
१२०. सफा र सुन्दर नगरपालिका निर्माण गर्ने अभियानलाई सार्थक बनाउन नगर क्षेत्रभित्र सञ्चालित सम्पूर्ण व्यावसायिक प्रतिष्ठानहरूले आफ्नो परिसरमा सार्वजनिक प्रयोजनका लागि अनिवार्य रूपमा फोहोरदानी (Dustbin) राख्नुपर्ने व्यवस्था कडाइका साथ लागु गरिनेछ।
१२१. वन क्षेत्रभित्रका खोल्साखोल्सीहरूको पानीको बहावलाई व्यवस्थापन गरी भौतिक पूर्वाधार, खेती योग्य जमिन, गाँउ बस्ती तथा वन क्षेत्रको संरक्षण गरिनेछ। पानीका मुहान संरक्षणका लागि आवश्यक अध्ययनका आधारमा र डिभिजन वन कार्यालयसँगको समन्वयमा वातावरण मैत्री बिरुवाहरू रोप्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइ पानीका मुहानहरू संरक्षण गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ।
१२२. "विपद् जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी, खोज तथा उद्धार र पुनर्लाभ कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन 'विपद् प्रतिकार्य योजना' को प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ। विपद् व्यवस्थापनलाई चुस्त बनाउन स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र (LEOC) को स्थापना गर्नुका साथै नगर तथा वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरूलाई पूर्ण रूपमा क्रियाशील बनाइनेछ। उद्धार तथा राहत वितरण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन 'एकद्वार प्रणाली' लागु गरिनेछ। साथै, उच्च विपद् जोखिममा रहेको भुजुङ्गे बस्ती लगायतका जोखिमयुक्त वस्तिलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्न राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणसँग आवश्यक सहकार्य र पहल गरिनेछ।"
१२३. "नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा टोल विकास संस्था गठन गर्ने कार्यलाई तीव्रता दिइनेछ। 'आफ्नो टोल, आफैं बनाऔं' भन्ने नाराका साथ उनीहरूको क्षमता विकास गरी सडक किनारा र सार्वजनिक स्थानहरूमा वृक्षारोपण, फोहोरमैला व्यवस्थापन र सामाजिक जागरणका कार्यमा परिचालन गरिनेछ। साथै, टोलवासीहरूबाट स-सानो पुँजी सङ्कलनलाई बढावा दिई टोल विकास संस्थाहरूलाई आत्मनिर्भर र स्वावलम्बी बनाउन विशेष प्रोत्साहन गरिनेछ।"
१२४. सन्धिखर्क नगरपालिकाको बारुणयन्त्र (दमकल) ले जिल्लाभर नै सेवा पुऱ्याउँदै आएको सन्दर्भमा यस सेवालाई थप व्यवस्थित, छिटोछरितो र प्रभावकारी बनाइनेछ। बारुणयन्त्रको दिगो व्यवस्थापनका लागि यसको सेवा प्राप्त गर्ने छिमेकी स्थानीय तहहरूसँग समन्वय गरी सञ्चालन र मर्मतसम्भार कार्यमा लागत साझेदारी (Cost Sharing) गराइनेछ।

१२५. सरकारी एवम् सार्वजनिक सम्पत्ति, प्राचिन स्मारक, पुरातात्विक एवम् सास्कृतिक सम्पदा, नदी /नाला, बजारक्षेत्र, ऐतिहासिक एवम् निर्मित भौतिक पुर्वाधारहरूको सरसफाइ गरी यी सम्पत्तिहरूको गरीमा बढाउन “नगरवासीको योगदान, महिनाको एक दिन श्रमदान” अभियान सञ्चालन गरिनेछ । यसको लागि सार्वजनिक निकायमा कार्यरत राष्ट्र सेवक कर्मचारी, जनप्रतिनिधि, सामाजिक अभियन्ता, नागरिक समाज, निजी क्षेत्र, गैर सरकारी संघ/संस्था एवम् सबै पक्षलाई स्वतस्फुर्त रूपमा सहभागी हुने वातावरण मिलाइनेछ ।
१२६. नागरिक आवासलाई सुरक्षित गर्न नगर क्षेत्रमा बसोबास गर्ने नागरिकले आफ्नो छिमेकीको घर, गोठ तथा खेतीबालीलाई असर पुर्याउने गरी गरेको वा असर पुग्न सक्ने सम्भावित ठाउँमा रहेको रूख, बिरुवा हटाउने/हटाउन लगाउने नीति अवलम्बन गरी स्थानीय प्रशासनको सहयोगमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

नगरसभा सदस्यज्यूहरू

सुशासन तथा संस्थागत विकास:

१२७. नगरपालिकाबाट हुने खरिद प्रक्रियालाई प्रतिस्पर्धात्मक र पारदर्शी बनाउन रू १० लाख भन्दा माथिका सम्पूर्ण योजनाहरू (निर्माण एवम् सामान खरिद) को विद्युतीय खरिद पोर्टल (e-GP) मार्फत ठेक्का व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१२८. "सार्वजनिक तथा निजी निर्माण कार्यमा आवश्यक पर्ने ढुङ्गा, गिट्टी र ग्राभेलको सहज आपूर्तिका लागि प्रचलित प्रदेश कानूनबमोजिम राजस्व लिई सहजीकरण गरिनेछ । साथै, पहिरोबाट झरेका, सडक किनारमा रहेका र जग्गा वा घडेरी सम्प्राप्त नसकेको ढुङ्गा-गिट्टीको समेत समुचित उपयोग गर्दै निर्माण कार्यलाई थप सरलीकृत गरिनेछ ।"
१२९. नगर क्षेत्र भित्र सार्वजनिक स्थलमा अस्थायी तथा स्थायी संरचना बनाई व्यापार व्यवसाय गर्ने कार्यलाई निरूत्साहित गरिनेछ । साबिक देखि विभिन्न संरचना बनाई व्यापार व्यवसाय गरिरहेका व्यवसायीहरूलाई बहाल बितौरी शुल्क लगाई राजस्वको दायरा वृद्धि गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३०. नगरपालिकाको आन्तरिक राजस्व सङ्कलनलाई प्रभावकारी बनाउन र करको दायरा फराकिलो पार्न, सम्पत्ति कर बुझाउँदा भाडामा लगाएका भवन वा संरचनाहरूको हकमा घरबहाल कर दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई अनिवार्य गरिनेछ ।
१३१. नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवालालाई सर्वसुलभ, छरितो र प्रविधिमैत्री बनाईनेछ । आवश्यकताको आधारमा जनतालाई सर्वसुलभ र कम खर्चिलो सेवा पुऱ्याउन घुम्ती सेवाको माध्यमबाट वडाका टोल/समुदायमा समेत सेवा पुऱ्याइ “सेवाको वरिपरि जनता होइन, जनताको वरिपरि सेवा” भन्ने भावनाको विकास गरिनेछ । सेवा प्रवाहमा संलग्न जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूलाई नागरिक प्रति उत्तरदायी बनाउन सेवाग्राहीको पृष्ठपोषण लिने पद्धतिलाई संस्थागत गर्दै नागरिकबाट प्राप्त गुनासोको तत्काल समाधान गर्ने व्यवस्था थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१३२. नगरपालिकाको कार्यसम्पादनलाई सूचना प्रविधिमा आधारित बनाइ नगरपालिकाले प्रयोगमा ल्याएको डिजिटल घर नक्सा पास तथा अभिलेखीकरण प्रणाली, विद्युतीय भुक्तानी प्रणाली तथा सिफारिस र विद्युतीय हाजिरी प्रणालीको सेवा प्रवाहमा थप प्रभावकारीता ल्याइनेछ ।

१३३. सन्धिखर्क नगरपालिकाको सङ्गठनात्मक संरचनालाई चुस्त र सेवामुखी बनाउन राष्ट्रिय मापदण्डअनुसार 'सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण' (O&M Survey) गरिनेछ। कार्यबोझ र कार्यप्रकृतिका आधारमा साविकको दरबन्दीमा आवश्यक परिमार्जन तथा थपघट गरी रिक्त पदहरूमा तत्काल पदपूर्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ।
१३४. नगरपालिकाका मुख्य कार्यहरू (Core Functions) बाहेकका अन्य सहायक कार्यहरू (Auxiliary Functions) निजी क्षेत्र, सहकारी संस्था, गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था तथा यस्तै प्रकृतिका अन्य गैर नाफामूलक संस्थामार्फत सम्पादन गर्ने कार्यलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ।
१३५. नगरपालिका र अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीलाई जिम्मेवार, कर्तव्यनिष्ठ र उत्तरदायी बनाई कार्यसम्पादनलाई नतिजामुखी र वस्तुनिष्ठ बनाउन परिमाणात्मक तथा मापनयोग्य सूचक सहित नगर प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र वडाध्यक्षसँग तथा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले विषयगत शाखा प्रमुख र वडा सचिवसँग कार्यसम्पादन सम्झौता गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ।
१३६. नगरपालिका क्षेत्रभित्र निषेध गरिएका सार्वजनिक सडक तथा फुटपाथमा सवारी साधन पार्किङ वा व्यापार गर्ने तथा प्रचलित कानून विपरित कार्य गर्नेलाई नियमानुसार दण्ड जरिवाना गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ।
१३७. नगरपालिकाबाट सम्पादन गरिने कार्य, प्रदान गरिने सेवा तथा स्वीकृत कार्यक्रमबमोजिमको क्रियाकलाप मितव्ययी, प्रभावकारी र जोखिमरहित ढङ्गबाट सम्पादन गर्न, वित्तीय प्रतिवेदन प्रणालीलाई विश्वसनीय बनाउन तथा प्रचलित कानूनबमोजिम कार्यसम्पादन गर्न तयार गरिएको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ।
१३८. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय विकास पद्धति, सेवा प्रवाह र शासन प्रणालीको अनुभव आदान प्रदान गर्न तथा सहकार्य प्रवर्द्धन गर्न विभिन्न स्वदेशी तथा विदेशी स्थानीय सरकारहरूसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
१३९. नेपालको संविधानबमोजिम एकल अधिकारको सूची भित्र पर्ने विषय, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ लगायत अन्य सङ्घीय तथा प्रादेशिक कानून प्रदत्त अधिकारहरूको प्रयोगको लागि आवश्यक ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका तथा मापदण्डहरू तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ। साझा अधिकारका विषयहरूमा अन्तर सरकार समन्वय गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१४०. नगर क्षेत्रभित्र गैरसरकारी संस्थाहरूले सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमहरूमा दोहोरोपना हुन नदिन नगरपालिकाको वार्षिक विकास योजनामा समावेश गरेर मात्र कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। साथै, यस्ता संस्थाहरूलाई थप जिम्मेवार र उत्तरदायी बनाउन आवश्यक नियमन गरिनेछ।
१४१. राज्यको चौथो अङ्कका रूपमा रहेको सञ्चार जगतसँग नगरपालिकाको समग्र विकास, सुशासन प्रवर्द्धन र नागरिकलाई सुसूचीत गर्दै जनचेतना अभिवृद्धि गर्न प्रभावकारी सहकार्य गरिनेछ। यसका लागि स्थानीय स्तरमा सञ्चालित रेडियो लगायतका सञ्चारमाध्यमहरूसँग विशेष समन्वय र सहकार्य गर्ने नीति लिइनेछ।
१४२. नगरपालिकाबाट निर्माण भएका कानूनमा आम नागरिकको सहज पहुँचका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ। राजपत्रको सम्पादन तथा प्रकाशनलाई व्यवस्थित बनाइनेछ।

१४३. सुशासन कायम गर्नको लागि पारदर्शीता, जवाफदेहिता, कार्य शीघ्रता, उत्तरदायित्व र सरल प्रशासनको अवधारणालाई आत्मसात गरिनेछ । नगरपालिकाले बनाएको जनप्रतिनिधि र राष्ट्रसेवक कर्मचारीको आचार संहिता (Code of Conduct) को प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४४. नगरपालिका अन्तर्गत सञ्चालन गरिने विभिन्न योजनाहरूको वस्तुनिष्ठ र मापनयोग्य सूचक बनाई नतिजामूलक अनुगमन गरिनेछ ।
१४५. सार्वजनिक खर्चलाई मित्तव्ययी, पारदर्शी, प्रभावकारी र नतिजामूलक बनाउन चालु खर्चलाई वाञ्छित सिमा भित्र राख्दै पुँजीगत खर्च बृद्धि गर्न प्राथमिकता दिइनेछ । "खर्चमा मित्तव्ययिता, शून्य बेरुजु हाम्रो प्रतिबद्धता" भन्ने मन्त्रलाई हृदयङ्गम गरी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउँदै विगतका आर्थिक वर्षहरूमा कायम हुन आएका बेरुजु फछ्यौँटलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
१४६. "जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि आवश्यक तालिम, गोष्ठी र अनुभव आदानप्रदानका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। मानव पुँजीको उचित व्यवस्थापन गर्दै कार्यस्थलमा मनोबल उच्च राख्न सबै जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको दुर्घटना बीमाको व्यवस्था मिलाइनेछ।"
१४७. "नगरपालिकाको सेवा प्रवाह र विकास निर्माणका कार्यलाई पारदर्शी, जवाफदेही र सुशासनयुक्त बनाउन 'भ्रष्टाचारविरुद्ध शून्य सहनशीलता (Zero Tolerance)' को नीतिलाई कडाइका साथ अवलम्बन गरिनेछ। सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा हुन सक्ने ढिलासुस्ती, अनियमितता र अनुचित लेनदेनलाई पूर्ण रूपमा नियन्त्रण गर्दै जनगुनासो सुनुवाइ संयन्त्रलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ।
१४८. नगरपालिकाको नीति, निर्णय, योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा वेवास्ता तथा अवरोध गर्ने व्यक्ति, संस्था वा निकायहरूलाई विषयवस्तुको गम्भीरता यकिन गरी नगरपालिका वा अन्तर्गतका कार्यालयहरूबाट उपलब्ध गराइने राज्यबाट वञ्चित गर्न नमिल्ने भनी परिभाषित भएका सेवा बाहेकका अन्य सेवाहरू वन्चित गर्ने नीतिलाई कार्यान्वयन गरिनेछ । यसले त्यस्ता व्यक्ति, संस्था वा निकायहरूलाई करको दायरामा आउन बाध्यात्मक परिस्थिति निर्माण भइ राजस्व सङ्कलनमा वृद्धि हुनेछ ।
१४९. नगरपालिकाले प्रवाह गर्ने र गरेका सेवा तथा क्रियाकलापहरूका सन्दर्भमा अन्तरिक र बाह्य सरोकारवालालाई पर्याप्त जानकारी प्रदान गर्न प्रत्येक चौमासिकमा कम्तीमा एक पटक सार्वजनिक सुनुवाई तथा समीक्षा कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५०. नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सबै प्रकारका सेवा, त्यस्तो सेवा प्रदान गर्दा लाग्ने सेवा शुल्क, सेवा प्रदान गर्ने जिम्मेवार शाखा एवम् पदाधिकारी र सेवा लिनका लागि आवश्यक पर्ने कागजात तथा समय समेत उल्लेख भएको विद्युतीय नागरिक वडापत्र तयार गरी क्रमशः नगरपालिका र अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरूमा समेत विस्तार गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१५१. निर्माण व्यवसायीहरूलाई नगर विकासको महत्त्वपूर्ण सहयात्रीका रूपमा नगरपालिकाले ग्रहण गरेको छ । तोकिएको समयमै गुणस्तरीय निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने व्यवसायीलाई सम्मान गरिनेछ भने निर्माण कार्यमा ढिलासुस्ती गर्ने तथा गुणस्तरहीन काम गर्ने निर्माण व्यवसायीलाई प्रचलित कानूनबमोजिम कारबाही गरिनेछ ।

१५२. निर्माण स्थलमा श्रमिकहरूको सुरक्षालाई नगरपालिकाले उच्च प्राथमिकतामा राखेको छ। निर्माण कार्यमा संलग्न श्रमिकहरूलाई सुरक्षा उपकरण (Personal Protective Equipment) को प्रयोग अनिवार्य गरिनेछ। साथै, कार्यस्थलमा श्रमिकको सरसफाइ तथा स्वच्छताका लागि आवश्यक प्रबन्ध मिलाइनेछ।
१५३. नगरपालिकाबाट नागरिकलाई प्रवाह गर्नुपर्ने सेवा सुविधाका सम्बन्धमा नियमित रूपमा विषयगत समिति र कार्यपालिका बैठकमा छलफल गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउने सम्बन्धमा आवश्यक निर्णय लिई त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ।
१५४. विभिन्न कारणबाट व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण गरी नियमित हुन छुट भएका करदातालाई करको दयारामा आउनको लागि "कर सहभागिता कार्यक्रम" सञ्चालन गरिनेछ। घर जग्गा बहाल कर, व्यवसाय कर तथा अन्य कर, शुल्क, दस्तुर असुली प्रकृत्यालाई अनिवार्य र प्रभावकारी तुल्याउन टोल विकास संस्था, युवा क्लब, आमा समूह, सहकारी तथा निजी संस्थासँग सहकार्य गरिनेछ।
१५५. कर कानूनको पालनालाई जोड दिँदै स्थानीय स्तरमा कर छली तथा राजस्व चुहावट नियन्त्रण सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड तर्जुमा र लागु गरी प्रभावकारी नियमनको व्यवस्था गरिनेछ।
१५६. "तिरौं स्थानीय कर, बनाऔं नगरपालिकालाई आत्मनिर्भर" भन्ने नाराका साथ स्थानीय जनतालाई स्वेच्छिक रूपमा कर तिर्ने वातावरण सिर्जना गर्न कर सप्ताह कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। नगरक्षेत्र भित्र सम्भाव्यता अध्ययन गरी करको नयाँ क्षेत्र पहिचान गर्दै करको दायरा विस्तार गरिनेछ। नगरपालिकाको राजस्व प्रशासनलाई सरल र सहज बनाइनेछ।
१५७. नगरस्तरीय वा वडास्तरीय कुनै पनि योजना सम्झौता गर्नु पूर्व उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूलाई आफूले नगरपालिकालाई बुझाउनुपर्ने सम्पत्ति कर, व्यवसाय कर, बहाल कर चुक्ता गर्न अनिवार्य गरिनेछ।
१५८. न्यायिक समितिका पदाधिकारी र सूचीकृत मेलमिलापकर्ताहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि पुनर्ताजगी तालिम तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१५९. न्यायिक समितिका कामलाइ छिटो/छरितो र प्रविधि मैत्री बनाइनेछ। न्याय सम्पादनका काममा आवश्यकतानुसार विज्ञ सेवाको सहयोग लिइनेछ।
१६०. सूचना प्रविधिको प्रयोगमा नागरिकको पहुँच वृद्धि गर्न डिजिटल साक्षरता अभिवृद्धि अभियान सञ्चालन गरिनेछ।
१६१. "नगरपालिकाको कोषबाट तलब सुविधा प्राप्त गर्ने सबै प्रकारका कर्मचारीहरूलाई नेपाल सरकारले तोकेको न्यूनतम पारिश्रमिक अनिवार्य रूपमा उपलब्ध गराइनेछ। साथै, श्रम शोषणलाई अन्त्य गर्न नगरभित्र कार्यरत निजी तथा गैरसरकारी सङ्घसंस्थाहरूले पनि आफ्ना श्रमिकहरूलाई न्यूनतम पारिश्रमिक दिनैपर्ने बाध्यकारी नीति लागु गर्दै यसको प्रभावकारी अनुगमन गरिनेछ।"
१६२. सार्वजनिक सेवामा कार्यरत राष्ट्रसेवक कर्मचारी, जनप्रतिनिधि र पदाधिकारीमा आध्यात्मिकता र पूर्वीय दर्शनको प्रभाव आन्तरिकीकरण गर्दै योग, ध्यान र सकारात्मक सोच विकासमा व्यवहारिक अभ्यास मार्फत नैतिकता, सदाचार र निष्ठायुक्त संस्कृतिको विकास गर्दै लगिनेछ।
१६३. "सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई थप छिटो/छरितो, प्रभावकारी र प्रविधिमैत्री बनाउन नवप्रवर्तनकारी प्रविधि 'आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स' (AI) को प्रयोगलाई क्रमशः सुरुवात गरिनेछ। आधुनिक प्रविधिको उच्चतम उपयोग गरी कार्यसम्पादनको स्तर उकास्न र सेवाग्राहीलाई स्मार्ट सेवा प्रदान गर्न नगरपालिकामा

- कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई AI को व्यावहारिक प्रयोगसम्बन्धी क्षमता विकास तथा अभिमूखीकरण तालिम सञ्चालन गरिनेछ। "
१६४. नगरपालिकाद्वारा निर्माण गरिएको सन्धिखर्क नगर एकिकृत प्रणाली (SMIS) को प्रयोगलाई व्यापक बनाउन विभिन्न तालिम तथा अभिमूखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरी "हात हातमा स्मार्ट फोन, घर घरमा डिजिटल सेवा" भन्ने नारा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१६५. "नगर कार्यपालिका, मातहतका वडा कार्यालय र स्वास्थ्य संस्थाहरूमा ई-हाजिरी (E-attendance) जडान भइसकेको सन्दर्भमा, अब बाँकी रहेका सम्पूर्ण विद्यालयहरूमा समेत यस प्रणालीलाई विस्तार गरिनेछ । यससँगै परम्परागत ढङ्गा हाजिरीलाई पूर्ण रूपमा विस्थापन गरी विद्युतीय हाजिरी प्रणालीलाई अनिवार्य र व्यवस्थित गरिनेछ। "
१६६. नगरपालिकालाई सफा, स्वच्छ र सुन्दर राख्न "सफा टोल सफा सहर, ग्रिन सन्धिखर्क क्लिन सन्धिखर्क" भन्ने अभियान सञ्चालन गरिनेछ । यस अभियानको लागि टोल विकास संस्थाहरूलाई जिम्मेवार बनाई परिचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
१६७. कार्यालयको सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउन तथा कर्मचारीमा उत्प्रेरणा जगाउन स्वीकृत दरबन्दीमा करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आबद्ध गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१६८. राष्ट्रसेवकहरूको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन प्रणालीलाई नतिजा र कार्यदक्षतामा आधारित बनाइनेछ । मूल्याङ्कनलाई पूर्ण रूपमा वस्तुगत र पारदर्शी बनाउँदै, कार्यसम्पादनका आधारमा 'दण्ड र पुरस्कार' प्रणालीको सुरुवात गरिनेछ ।
१६९. सन्धिखर्क नगरपालिकामा स्थानीय सेवाका कर्मचारीहरूको अभाव रहेको र कार्यरत कर्मचारीहरू छोटो अवधिमै सरुवा सहमति लिई अन्यत्र जाँदा सेवा प्रवाहमा गम्भीर असर परेको सन्दर्भलाई मध्यनजर गर्दै विशेष अवस्थाबाहेक सन्धिखर्क नगरपालिकामा न्यूनतम ५ वर्ष सेवा अवधि पूरा गरेका स्थानीय सेवाका कर्मचारीहरूलाई मात्र अन्य स्थानीय तहमा सरुवा भई जान सहमति प्रदान गरिनेछ ।
१७०. करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादनको वस्तुगत तथा उचित मूल्याङ्कन गरिनेछ । उक्त मूल्याङ्कनका आधारमा कार्यसम्पादन सन्तोषजनक देखिएको अवस्थामा मात्र करार म्याद नवीकरण गर्ने नीति लिईएको छ ।
१७१. सन्धिखर्क नगरपालिकाका वर्तमान जनप्रतिनिधिहरूको अन्तिम वर्षमा प्रवेश गरेको सन्दर्भमा, यस अवधिभर हासिल गरिएका ऐतिहासिक उपलब्धि, सिकाइ र अनुभवहरूलाई संस्थागत स्मरणका रूपमा चिरस्थायी बनाउन एक विस्तृत वृत्तचित्र (Documentary) निर्माण गरिनेछ ।
१७२. आवधिक योजना र वार्षिक बजेटबीच प्रभावकारी अन्तरसम्बन्ध स्थापित गर्न सन्धिखर्क नगरपालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचना (MTEF) तर्जुमा भइसकेको छ, जसले योजना तर्जुमा प्रणालीलाई थप यथार्थपरक र नतिजामुखी बनाउनेछ । हाल कार्यान्वयनमा रहेको प्रथम आवधिक योजना आफ्नो अन्तिम वर्षमा प्रवेश गरेको सन्दर्भमा, उक्त योजनाको विस्तृत समीक्षा र मूल्याङ्कन गर्दै आगामी पाँच वर्षका लागि नगरपालिकाको दोस्रो आवधिक योजना (आ.व. २०८३/०८४ देखि २०८७/०८८) तर्जुमा गरिनेछ ।

१७३. राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूको मनोबल उच्च बनाई प्रभावकारी सेवा प्रवाहमा परिचालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ। बढ्दो मूल्यवृद्धिलाई मध्यनजर गर्दै करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूको समेत पारिश्रमिक वृद्धि गरिनेछ। साथै, जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूबीच आपसी समन्वय र सुमधुर सम्बन्ध कायम गर्दै कुनै पनि प्रकारको दबाव र प्रभावविना स्वतन्त्र रूपमा कार्यसम्पादन गर्ने उपयुक्त वातावरण सिर्जना गरिनेछ।

अन्त्यमा,

“सबै नगरवासीको रहर, सुन्दर र समृद्ध सन्धिखर्क नगर” भन्ने नारालाई साकार पार्नका लागि माथि उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रमहरू आधारको रूपमा रहनेछन् । यी नीतिहरूको सफल कार्यान्वयनको लागि सङ्घ तथा प्रदेश सरकारका माननीय सांसदज्यूहरू, पूर्व मन्त्रीज्यूहरू, पूर्व माननीय सदस्यज्यूहरू, नगरपालिकामा क्रियाशील राजनीतिक दल, सरकारी तथा गैर सरकारी सङ्घसंस्थाहरू, पत्रकार, नागरिक समाज लगायत सम्पूर्ण सन्धिखर्कवासी आमा-बुवा, दाजु-भाइ, दिदी-बहिनीहरूको रचनात्मक सल्लाह, सुझाव र सहयोगको अपेक्षा गरेको छु । विकासका लागि ऐक्यबद्धतामा साथ दिनु हुने राजनीतिक दल, सरकारी तथा गैर सरकारी संघ/संस्था, निजी क्षेत्र, विकास साझेदार संघ/संस्था, नागरिक समाज, सञ्चारकर्मी, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, लगायत स्थानीय प्रशासन, सहयोगी हातहरू सम्पूर्णमा हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु, साथै देश भित्र र देश बाहिर रहनुभएका सम्पूर्ण सन्धिखर्क नगरवासीहरूले नगरको विकासमा सकारात्मक तथा रचनात्मक सुझाव, सल्लाह सहित सहयोग तथा सहकार्य गरी योगदान गर्नु हुनेछ भन्ने अपेक्षा लिएको छु ।

धन्यवाद !

मिति: २०८३।०३।९

(कृष्ण प्रसाद श्रेष्ठ)

नगर प्रमुख